

Βασανισμένες γιαιάδες, σύζυγοι βουτηγμένοι στη μιζέρια, προδομένοι εραστές, βίαιοι ανήλικοι, αθώα θύματα πολέμου... Στη νέα συλλογή διηγημάτων του ο **Τάσος Καλούτσας** συνεχίζει να καταγράφει τις επώδυνες μορφές της ανθρώπινης ύπαρξης

Ηρωες αιχμάλωτοι στο δόκανο της μοίρας

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΥΤΣΑΣ
Η ωραιότερη μέρα της
Εκδόσεις Μεταίχμιο,
σελ. 213, τιμή 15 ευρώ

ΤΟΥ **ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Στραμμένος αποκλειστικά στο διήγημα, ο **Τάσος Καλούτσας**, ο οποίος γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1948,

προάγει εδώ και μία εικοσιπενταετία ένα είδος πεζογραφίας το οποίο έλκει την καταγωγή του από τη νεότερη παράδοση της *Διαγώνιου του Ντίνου Χριστιανόπουλου*: καθημερινή, αδιακόσμητη εικονογραφία, χαρακτηριστικές αφανείς και βγαλμένοι από την ασφυξία και τα αδιέξοδα της οικογενειακής ζωής, αφήγηση σε χαμηλούς, σχεδόν αδιατάρακτους, τόνους.

Ο Θεσσαλονικιός **Τάσος Καλούτσας** υπηρετεί ένα είδος πεζογραφίας που έλκει την καταγωγή της από το περιοδικό «*Διαγώνιος*» του **Ντίνου Χριστιανόπουλου**

Κάτω ωστόσο από αυτή την ήρεμη, ρεαλιστική επιφάνεια κινείται πάντα ένα έντονα δυσοίωνο στοιχείο, το οποίο παρά την ασάφεια και την απροσδιοριστία του είναι έτοιμο να διαρρήξει πέρα ως πέρα την τάξη των πραγμάτων και να αποκαλύψει ήρωες φτασμένους στα όρια της αντοχής και των δυνατοτήτων τους, ήρωες που νωρίτερα ή αργότερα θα πιαστούν στο δόκανο μιας μοίρας ικανής να επιφέρει όχι μόνο τον υπαρξιακό, αλλά και τον σωματικό τους θάνατο. Ένας τέτοιος βεβαίως ρεαλισμός αυτοϊπονομεύεται εσκεμμένα, για να καταλήξει

σε ένα σύστημα πολυπλών αντικατοπτρισμών, που μεταθέτει συνεχώς την κεντρική του εστίαση, ανατρέποντας βαθμιαία

Ο Καλούτσας δοκιμάζει να συνδέσει τους ήρωές του με τις πολεμικές αγριότητες της εποχής (στη φωτογραφία, νεαροί Παλαιστίνιοι της Γάζας στα ερείπια του βομβαρδισμένου σπιτιού τους)

όλες τις πιθανές προσδοκίες και τεματίζοντας με ένα βαθύ ρήγμα στον κατ' αρχάς ευθύγραμμο κόσμο των πρωταγωνιστών του.

Στην πρόσφατη συλλογή διηγημάτων του, που τιτλοφορείται *Η ωραιότερη μέρα της*, ο Καλούτσας συνεχίζει να τηρεί τους κανόνες που εφάρμοσε στα παλαιότερα βιβλία του (*Το κελεπούρι και άλλα διηγήματα* (1987), *Το κλαμπ και άλλα διηγήματα* (1990), *Το καινούργιο αμάξι* (1995) και *Το τραγούδι των σειρήνων* (2000)), με κάποιες ωστόσο εμφανείς διαφορές. Πρώτον, έχουν περιοριστεί δραστηρικά οι ενδοοικογενειακές συγκρούσεις, που τείνουν τώρα να επισκιάστούν από τις περιπέτειες ενός μεμονωμένου και κατά κόρον αγχωμένου (πανικόβλητου τόσο με τον εαυτό του όσο και με τους άλλους) υποκειμένου. Κατά δεύτερο και κυριότερο, η καθημερινότητα μοιάζει πλέον να χάνει την αλλοτινή της εσωστρέφεια, επιτρέποντας να παρεισδύσουν στο καθημερινό ανιστορικό της βλέμμα εικόνας από τις μεγάλες πολιτικές διαταραχές του 21ου αιώνα.

Ξεκινώντας από τα υπολείμματα των ενδοοικογενειακών σχέσεων και συγκρούσεων, θα έλεγα ότι εξακολουθούν να αποτελούν το πιο δυνατό σημείο του συγγραφέα. Τι ζητούν από τον χθαμαλό και ταλαι-

πωρημένο βίο τους μια υπερήλικη μπτέρα που πλένει ευλαβικά τα πόδια του 45χρονου γιου της προσπαθώντας να απομακρύνει τη μοναξιά και την ερημιά του («Η ωραιότερη μέρα της»), μια βυθισμένη στην άνοια γιαιά που βασανίζεται από την αλλοδαπή βοήθ της υπό τα αδιάφορα μάτια των παιδιών της («Η αρρώστια που θυμάται τα παλιά»), ένας βουτηγμένος στην πλήξη και στην οικονομική μιζέρια σύζυγος που παρακολουθεί την ερωμένη του να τον εγκαταλείπει εξαιτίας της φτώχειας του («Οι βίλες») ή ένας τραγελαφικά προδομένος εραστής που αναγκάζεται να μοιραστεί τον πόνο του με την πανταχού παρούσα μάνα του («Το χιόνι»). Μα τι άλλο από μια πιο ελεύθερη ανάσα, από μια καλύτερη και θερμότερη δόνηση της καρδιάς τους, που δεν θα έρθει, ατυχώς, ποτέ, εγκαταλείποντάς τους στο πηχτό σκοτάδι...

Συγγραφικό μέταλλο

Ο Καλούτσας δεν τα πηγαίνει άσχημα ούτε με την καινούργια φουρνιά των ηρώων του, που βλέπουν τα έγκατα της συνείδησης και της ψυχής τους να αρπάζουν φωτιά, προσδίδοντας στον αποστασιοποιημένο λόγο του πρωτοπρόσωπου ή του τρι-

τοπρόσωπου αφηγητή μια διάσταση απρόσμενου πάθους. Οι ήρωες αυτοί είναι ισχυρότεροι όταν παρουσιάζονται κλεισμένοι στην παράνοιά τους, η οποία τροφοδοτεί σε μεγαλύτερες δόσεις μια ατμόσφαιρα παιδικής βίας και ενήλικης ενοχής («Το χυτήριο») και σε μικρότερες μια αυτοκαταστροφική φαρσοκωμωδία («Ο ψευ-της βοσκός στην αεροπορία»).

Όταν, αντιθέτως, ο Καλούτσας σπρώχνει τα πρόσωπά του στη δημόσια σκηνή δοκιμάζοντας να τα συνδέσει εκόντα άκοντα με τις πολεμικές αγριότητες της εποχής μας (από τον Λίβανο και τη Γάζα ως το Ιράκ), έστω και μόνο για να δείξει την αδυναμία τους να επικοινωνήσουν με το συλλογικό («Ψυχές αγγέλων», «Το συλλαλητήριο», «Όλα τα παιδιά του κόσμου»), γίνεται κάπως σχηματικός και διδακτικός: μια στάση μάλλον ανοίκεια για το εν γένει στυλ της πεζογραφίας του.

Παρά τις ανισομέρειες που προκύπτουν από τον αναθεωρημένο βηματισμό τους, τα καινούργια διηγήματα του Καλούτσα δεν χαλάνε κατά το παραμικρό τη συγγραφική του στόφα, η οποία δεν έχει πάψει να μετατρέπει σε γνήσιο καλλιτεχνικό μέταλλο τις αδιόρατες, πλην τόσο επώδυνες, ρωγμές της καθημερινής μας ύπαρξης.

Ομοφυλόφιλοι ερωτευμένοι αλλά χωρίς εκπλήξεις

Μια ιστορία κρυφής ομοφυλοφιλίας ξετυλίγει ο **Τάσος Καλούτσας** στο εκτενέστερο κομμάτι της συλλογής του. Το διήγημα έχει τίτλο «*Αδολη αγάπη*» και θα μπορούσε σαφώς να αναπτυχθεί ως νουβέλα. Γράφοντας με την προοπτική μιας συνθετικότερης σύλληψης, ο Καλούτσας στήνει την πλοκή του γύρω από τη φιλία δύο εκπαιδευτικών που, αφού στριφογυρίσουν για μεγάλο διάστημα στο κενό αναζητώντας επί ματαίω τη σεξουαλική τους ταυτότητα, θα καταφέρουν

εν τέλει να ενωθούν με τα καταλυτικά δεσμά του έρωτα και να κερδίσουν την απελευθέρωσή τους: ο ένας με πλήρη επίγνωση των αναγκών του, ο άλλος με μια τελείως αναπάντεχη μεταστροφή η οποία φιλοδοξεί να αποτελέσει και το κλου του κειμένου. Η κλιμάκωση ωστόσο της δραματουργίας καθυστερεί υπερβολικά, χωρίς να μας δώσει ούτε ένα προειδοποιητικό σήμα για τα επεγνόμενα. Ετσι τη λύση πρέπει να αναλάβουν εξ ολοκλήρου οι τελευταίες αράδες, που αναγκάζονται απλώς να

επιθέσουν σε μια straight ψυχολογία ένα άτονο ομοφυλοφιλικό παρασκήνιο – ένα παρασκήνιο που αδυνατεί υπό αυτές τις συνθήκες να κάνει την οποιαδήποτε εκπλήξη. Επιπλέον, ο συγγραφέας περιπλέκει ασκόπως την εξιστόρησή του, μετατρέποντας σε παρένετη αφήγηση το κυρίως σώμα της και επινοώντας (πάλι την τελευταία στιγμή) ένα εξωγενές προς τη δράση πρόσωπο, που αποτυγχάνει με τη σειρά του να μας αιφνιδιάσει καθ' οιονδήποτε τρόπο. Οι εκπλήξεις δεν έχουν πάντα το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΚΟΥΙΖ ΤΗΣ ΣΕΛ. 2 **Ήταν ο Γουίλιαμ Χιου Οντεν (1907-1973).**